

Ісупова М. І., асистент (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

АРХІТЕКТУРНИЙ ОБРАЗ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ 1945–1950-х рр. У МІСТАХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ РІВНОГО, ЛУЦЬКА, ТЕРНОПОЛЯ ТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА)

Статтю присвячено дослідженню особливостей житлової архітектури 1945–1950-х рр. у містах Західної України. На прикладі житлової забудови Рівного, Луцька, Тернополя та Івано-Франківська визначається архітектурний образ будинків досліджуваного періоду. Розглядаються втілення типових та індивідуальних проєктів на теренах досліджуваних міст. Встановлюється специфіка архітектурних рішень житлових будинків 1945–1950-х рр. залежно від їх розміщення у містобудівній структурі.

Ключові слова: архітектура 1945–1950-х рр.; житлові будинки; радянський неоісторизм; Рівне; Луцьк; Тернопіль; Івано-Франківськ.

Постановка проблеми. У 1945–1950-х рр. міста України, в тому числі західного регіону, потребували масштабної відбудови після руйнувань, завданих в роки Другої світової війни. Відбудова розпочиналася із загальноміських центрів; в межах так званої «соціалістичної реконструкції» відбувалися характерні містобудівні перетворення, створювалися нові архітектурні ансамблі, до складу яких входили громадські будівлі та житлові будинки, як правило, з насиченими декором фасадами задля створення ефекту «величі», «парадності». З однієї сторони, будівництво досліджуваного періоду виконувало роль радянської політичної пропаганди, з іншої – певною мірою легімітизувалося у зв'язку з необхідністю повоєнної відбудови. Якщо громадські будівлі зазвичай споруджувалися виключно за типовими проєктами, то житлові будинки у досліджуваних містах являють собою як втілення типових, так і індивідуальних проєктів місцевих архітекторів. Нині спостерігається зростання інтересу до будівель 1945–1950-х рр., включення їх до реєстрів пам'яток архітектури. Оскільки житлові будинки зі стилістичними рисами радянського неоісторизму становлять значну частку центральної

504

забудови міст України, дослідження архітектури 1945–1950-х рр. набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Архітектурний образ житлових будинків 1945–1950-х рр. у містах Західної України не був об'єктом окремого наукового дослідження. Трансформаціям архітектурного образу загальноміських центрів у містах Західної України, реорганізації функціональної структури міст повоєнної доби присвячені публікації Б. С. Посацького [1; 2], А. М. Рудницького [3] та ін. В «Історії української архітектури» (за ред. В. І. Тимофієнка) [4] один з розділів присвячено архітектурі 30-х–50-х років ХХ ст.

Відомості щодо архітектурно-містобудівних перетворень і архітектурних об'єктів 1945–1950-х рр. у Рівному, Луцьку, Тернополі та Івано-Франківську містяться у працях О. Молчанова [5], О. Прищепи [6], В. Пясецького, Ф. Мандзюка [7], Б. Колоска та Р. Метельницького [8], О. Петровського [9], М. Головатого [10], О. Михайлишин [11], Н. Дацюк [12], Я. Гулько [13], С. Гуменного [14] та ін.

Виклад основного матеріалу. У досліджуваних містах, як і в інших регіонах України, значну частку житлового фонду було зруйновано у роки Другої світової війни. Проте у 1940-х житлове будівництво здійснювалося доволі повільними темпами, в основному відбувалася реконструкція пошкоджених житлових будівель. Будівництво житла у досліджуваних містах більшою мірою розгорнулося в 1950-х роках, разом з активним формуванням ансамблів нових загальноміських центрів.

Житлові будівлі 1945–1950-х рр. на теренах досліджуваних міст можна звести до наступної класифікації:

- за поверховістю – малоповерхові (1–2 поверхи) та середньої поверховості (3–5 поверхів), рідко – багатоповерхові (більше 5 поверхів);

- за проєктуванням – зведені за індивідуальними проєктами та втілення типових проєктів;

- за архітектурним рішенням – «парадні» та «непарадні».

Останній розподіл має дещо умовний характер у зв'язку з тим що, по-перше, у порівнянні з житловою архітектурою інших міст, зокрема Києва (житловий будинок № 13–17 на вул. Хрещатик), Харкова (житлові будинки, Площа Конституції, 2/2, вул. Героїв Харкова, 27 та ін.), «парадні» житлові будинки Рівного, Луцька, Тернополя та Івано-Франківська характеризуються меншою монументальністю. Тому категорія «парадності» тієї чи іншої архітектури відносна і визначається з огляду на конкретне

містобудівне середовище. По-друге, в ансамблях центрів досліджуваних міст наявні будівлі «перехідного» періоду (1955–початок 1960-х рр.), архітектурний образ яких відображав ступінь виконання постанови «Про усунення надмірностей у проектуванні і будівництві». Проте, з огляду на роль цих будівель у новостворюваних ансамблях міських центрів, вони брали активну участь в формуванні образу «парадної» забудови міст досліджуваного періоду.

Загалом значна частина нової житлової забудови 1945–1950-х років у досліджуваних містах споруджувалася насамперед вздовж головної міської вулиці, а отже, потребувала відповідного архітектурного вирішення. Оскільки стилістичні риси архітектури радянського неоісторизму почали формуватися ще у 1930-х роках, на момент повоєнної «соціалістичної реконструкції» міст Західної України уже існували чітко сформовані підходи до об'ємно-композиційних рішень будівель різної типології, в тому числі до архітектури житла.

Багатоквартирні житлові будинки зводилися як за індивідуальними, так і за типовими проєктами. До 1949 р. типові проєкти були розроблені лише для малоповерхових житлових будівель [4, С. 443]. Згодом для багатопверхового житлового будівництва також почали розроблятися серії типових секцій.

Житлові будинки, зведені за **індивідуальними проєктами**, відігравали визначальну роль у формуванні архітектурного обличчя міста. Як правило, їх зводили на відповідальних з містобудівної точки зору ділянках з гарною видимістю зі сторони центральної або іншої важливої міської магістралі/площі. Приклад втілення індивідуального проєкту – житловий будинок у Рівному (вул. Соборна, 15), зведення якого розпочалося у 1953 р., (архітектор – Б. Андрєєв), [5, С. 42].

У Тернополі за індивідуальним проєктом архітектора В. Воловця було зведено житловий «будинок на сходах» (вул. Князя Острозького, 39/45) [12, С. 237], розміщений на складному рельєфі (рис. 1). Будинок симетричний, центральна вісь співпадає з віссю бульвару, що веде до автовокзалу. Будівля складається з чотири- та п'ятиповерхових об'ємів. На першому поверсі традиційно передбачалося розміщення закладів торгівлі.

Рис. 1. Житловий будинок, Тернопіль, вул. Князя Острозького, 39/45

Житлові будинки-близнюки у Луцьку (Проспект Волі, 8 та 10) запроєктовані у 1955–1957 рр., архітектори – К. Юровська, І. Рейтер. На перших поверхах будинків містилися книгарня та вбудований кінотеатр «Хроніка» [8, С. 136–137]. Ще один взірець у Луцьку – чотириповерховий 36-квартирний будинок за адресою проспект Волі, 3. Будівля знаходиться на наріжній ділянці, відповідно має складне планувальне рішення.

Будинки, розташовані на наріжних ділянках, іноді у своєму об'ємно-композиційному вирішенні мали «вежі», що збагачувало їх архітектурний образ. Будинки з таким композиційним рішенням зводилися в багатьох містах України, зазвичай за індивідуальними проєктами (будинок у м. Суми на перехресті вул. Соборної та вул. Петрівської, 1950–1952 рр., арх. – В. Клочко; будинки на вул. Хрещатик у Києві, 1949–1953 рр., арх. – О. Власов та А. Добровольський [4, С. 444] та ін.).

Яскравий приклад серед досліджуваних міст – житлові будинки-близнюки у Луцьку за адресою Проспект Волі, 11 та 15 (рис. 2), збудовані в 1950-х рр., архітектор – В. Бабій [8, С. 136]. Будинки Г-подібні в плані, дзеркально симетричні щодо центральної осі площі. На кутах будинків розташовані п'ятиповерхові об'єми-«вежі», що фіксують ансамбль центру. Чотириповерхові крила будинків містять еркери. Загалом архітектурне рішення цих будинків певною мірою дозволяє трактувати їх як алюзію впізнаваної архітектурної доміанти Луцька – замку Любарта.

Рис. 2. Житлові будинки, Луцьк, Проспект Волі, 11 та 15

Взірець житлового будинку з «вежею» на наріжній ділянці у Рівному – триповерховий житловий будинок з ротондою на даху, за адресою вул. Соборна, 262 (рис. 3). Будинок зведений за індивідуальним проєктом (арх. – Б. Андрєєв). Будівлю завершує декоративний ліхтар у вигляді ротонди з колонами [6, С. 118]. Цей будинок є архітектурним акцентом кварталу, який окреслюють вул. Соборна, вул. Базарна, вул. Гетьмана Полуботка та вул. Пересопницька. Окрім названого будинку, до складу кварталу ввійшли збудовані у 1945–1950-х рр. триповерхові житлові будинки за адресами вул. Соборна, 260 та вул. Базарна, 8, а також збережені будівлі довоєнного періоду.

Рис. 3. Житловий будинок, Рівне, вул. Соборна, 262

Також житловий будинок з «вежею» – вищим на поверх об'ємом на куті було споруджено у Івано-Франківську (вул. Донцова, 13).

Ще один приклад будинку з висотним акцентом – житловий будинок з гастрономом «Дністер» на першому поверсі [13, С. 262], що входить до ансамблю Театральної площі у Тернополі. Будинок також споруджений на наріжній ділянці, проте висотний акцент розташований не на куті, а дещо зміщений вбік і звернений головним фасадом до вул. Чорновола, що веде від Театральної площі до залізничного вокзалу.

За проектом повторного застосування в другій половині 1950-х рр. у Рівному зведено «парадний» за своїм архітектурним рішенням п'ятиповерховий житловий будинок за адресою вул. Соборна, 135. За цим же проектом було споруджено житловий будинок у Тернополі (вул. Чорновола, 2), який увійшов до центрального архітектурного ансамблю міста. Втілення проєкту у Рівному та Тернополі мають незначні відмінності в декоруванні та опорядженні фасадів (рис. 4).

Рис. 4. Втілення житлового будинку за типовим проєктом у Рівному (вул. Соборна, 135) та Тернополі (вул. Чорновола, 2)

До «парадної» житлової архітектури Рівного 1945–1950-х рр. можна віднести житлову забудову по вул. Соборній (1, 1А, 3, 9, 14, 14А, 19/21), будинки за адресами Проспект Миру, 2, 4, вул. Директорії 3, 4. Деякі з проєктів вищеперелічених будівель спрощувалися у процесі їх зведення, у зв'язку з усуненням «надмірностей», і від архітектурного образу, характерного для радянського неоісторизму, зберегли тільки композиційні риси. Такі будівлі були здані в експлуатацію в кінці 1950-х–на початку 1960-х рр.

У Рівному наприкінці 1940-х та на початку 1950-х рр. активно споруджувалися триповерхові будинки за типовими проєктами – наприклад, житловий будинок за адресою вул. Соборна, 260; симетричний житловий будинок з еркерами (вул. Соборна, 19/21); триповерхові житлові будинки (вул. Н. Хасевича, 1 та вул. Чорновола, 4) збудовані за типовим проєктом серії 228, розробленим Горстройпроєктом, архітектор – Д. Меєрсон (рис. 5). На перших поверхах проєктом передбачено розміщення закладів торгівлі.

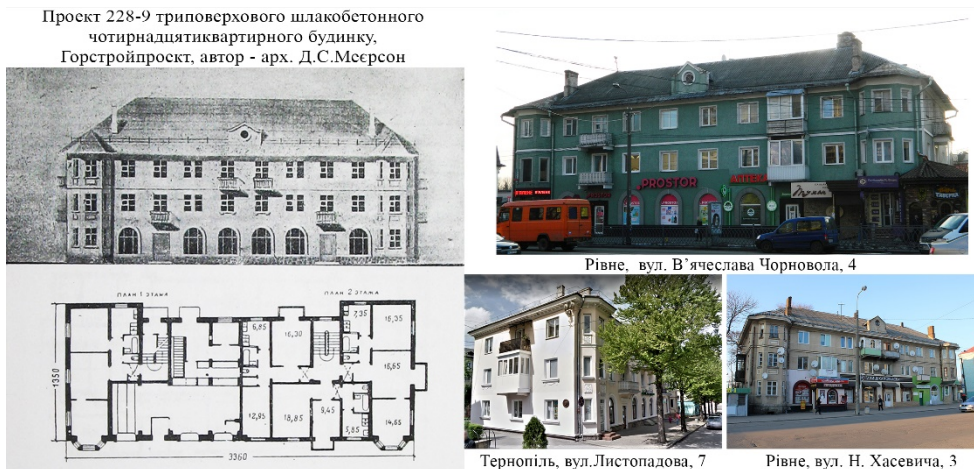

Рис. 5. Приклади втілення типового проєкту житлового будинку в Рівному та Тернополі

«Парадна» житлова забудова Луцька досліджуваних років, зосереджена вздовж центральної магістралі – проспекту Волі, представлена, окрім розглянутих будинків, три- (№ 7, 9, 17) та чотириповерховими (№ 3, 4, 12, 19, 21) житловими будинками.

Як і в Рівному, житлове будівництво у центральній частині Луцька повоєнних років розпочалося з триповерхових будинків. За проєктом повторного застосування споруджено будинки на проспекті Волі, 7 та 17. Будинки мають симетричне планувальне рішення. Вигляд фасадів нині відмінний від первинного внаслідок реконструкцій.

В середині 1950-х рр. у Луцьку розпочалося спорудження чотириповерхових будівель. Яскравий взірець стилю радянського неоісторизму представляє, наприклад, чотириповерховий житловий будинок з декорованими ліпниною еркерами (проспект Волі, 12), зведений на місці знесеного кінотеатру «Комсомолец».

У Тернополі велика кількість житлової забудови 1945–1950-х рр. входить до ансамблю головної міської магістралі – вул. Руської, а також зосереджена на прилеглих вулицях. В основному це чотири-, п'яти- та шестиповерхові будинки з традиційно симетричними фасадами.

Як характерні взірці архітектурного стилю досліджуваної доби в Тернополі, заслуговують уваги будинки, що входять до ансамблю Театральної площі (вул. Руська, 23, 29, вул. Сагайдачного, 1) та розташований поруч житловий будинок (вул. Руська, 19). Ці будівлі мають насичені декором фасади; широкі наскрізні арки висотою два поверхи ведуть до дворів та сусідніх вулиць. Перелічені будинки мають значну протяжність і з'єднуються торцями між собою або з сусідніми будівлями, замикаючи квартал.

По вул. Руській на захід від Театральної площі усі житлові будинки споруджені у повоєнні роки, оскільки завдані під час Другої світової війни руйнування повністю знищили забудову в цій частині міста. На перших поверхах цих будинків традиційно влаштовувалися заклади торгівлі та обслуговування.

Також житлові будинки досліджуваного періоду в Тернополі зосередилися довкола майдану Волі, поряд з громадськими будівлями, сформувавши його ансамбль – чотири- (вул. Листопадова, 1, вул. Й. Сліпого, 1) та п'ятиповерхові (вул. Старий Ринок, 1). На вул. Листопадовій містяться й інші будинки повоєнних років, наприклад триповерховий житловий будинок № 7, збудований, очевидно, за типовим проєктом Горстройпроєкта (архітектор – Д. Меєрсон). Декоративне рішення головного фасаду дещо відмінне від будинків, споруджених за цим же проєктом у Рівному, і містить вставки з ліпниною, а також декорований карниз.

В Івано-Франківську взірцями «парадної» житлової архітектури є будинки, розташовані не тільки вздовж головної магістралі (на якій не було сформовано стилістично цілісний ансамбль, характерний для 1945–1950-х рр.), а інтегровані в існуючу містобудівну структуру шляхом будівництва на вільних ділянках. Окрім будинку на вул. Донцова, 13, житлову архітектуру радянського неоісторизму в Івано-Франківську представляють будинки за адресами вул. Незалежності, 81 та 113, вул. Вовчинецька, 4, вул. Чорновола, 65 та ін.

Деякі з проєктів цих будинків також спрощувалися у процесі їх зведення, у зв'язку з вимогою усунення «надмірностей», наприклад: будинок на вул. Незалежності, 113 із рис радянського неоісторизму

зберігає лише півциркульні входи до закладів торгівлі та обслуговування, передбачених на першому поверсі.

Чотириповерховий житловий будинок за адресою вул. Незалежності, 81 має симетричне П-подібне планувальне рішення. На торцях містяться еркери. Також яскраве втілення характерних стилістичних рис радянського неоісторизму представляє п'ятиповерховий будинок за адресою вул. Вовчинецька, 4 (рис. 6).

Рис. 6. Житлові будинки, Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 4 та вул. Незалежності, 81

Малоповерхові житлові будинки являли собою зразки рядової житлової забудови (так званої «непарадної» архітектури) і зводилися виключно за типовими проєктами, за межами міського центру, у зв'язку з обмеженням висотності будівель по районах міста, представленого в генпланах та схемах досліджуваного періоду.

Прикладом рядової житлової архітектури у Рівному є збудований у 1953 р. двоповерховий будинок (вул. С. Бандери, 11), який з елементів декору містить тільки наличники довкола вікон. Малоповерхова «непарадна» житлова забудова досліджуваного періоду в Івано-Франківську представлена двоповерховими будинками на вул. С. Галечко, зведеними у 1953–1955 рр. [10, С. 83], вул. Довгій (62, 62а, 64) [10, С. 135] та ін. вулицях. Як правило, в таких будівлях заклади торгівлі не влаштовувалися, й обидва поверхи містили квартири, які зазвичай мали дещо компактніше планування.

Висновки. Отже, більшість житлових будинків 1945–1950-х рр. в досліджуваних містах була зведена у центральних частинах міст і формувала «парадний» архітектурний ансамбль відповідно до вимог соціалістичних ідеологем. Житлові будинки зводилися як за типовими, так і за індивідуальними проєктами місцевих архітекторів. Ефект «парадності» досягався специфічними композиційними

прийомами та декоруванням фасадів житлових будівель ліпними деталями та класицистичними елементами, характерними для архітектури радянського неоісторизму.

Встановлено, що архітектурний образ житлових будинків 1945–1950-х рр. продиктований насамперед їх розміщенням у містобудівній структурі: по мірі віддалення від центру вони характеризуються прямо пропорційним зменшенням поверховості та кількості декору на головних фасадах. За межами центрів зазвичай зводилися малоповерхові житлові будинки виключно за типовими проектами. Спрощення фасадів будинків в процесі спорудження, втрата ними характерних для радянського неоісторизму декоративних елементів відбувалася також у зв'язку із завершенням будівництва після введення постанови про усунення «надмірностей».

1. Посацький Б. Реконструкція міст Західної України: спадщина і сучасність (з досвіду післявоєнного сорокаліття). *Зап. наук. т-ва ім. Т. Шевченка. Праці Секції мистецтвознавства*. Львів: НТШ, 1994. Т. 227. С. 306–316.
2. Посацький Б. Еволюція архітектурного образу центрів міст Західної України (На тлі культурних тенденцій 1945–1997 років). *Зап. наук. т-ва ім. Т. Шевченка. Праці Комісії архітектури та містобудування*. Львів, 2001. Т. 241. С. 154–178.
3. Рудницький А. М. Розвиток міст західних областей УРСР та їх соціалістична реконструкція. Львів, 1971.
4. Історія української архітектури / Ю. С. Асєєв, В. В. Вечерський, О. М. Годованюк та ін. ; за ред. В. І. Тимофієнка. К. : Техніка, 2003. 472 с.
5. Молчанов О. П. Рівно. Київ : Видавництво «Будівельник», 1973.
6. О. Прищеп. Вулицями Рівного: погляд у минуле. Рівне, 2006. 222 с.
7. Пясецький В., Мандзюк Ф. Вулиці і майдани Луцька. Луцьк : Видавництво «Волинська обласна друкарня», 2005. 398 с.
8. Колосок Б. В., Метельницький Р. Г. Луцьк: Архітектурно-історичний нарис. К. : Будівельник, 1990. 192 с.
9. Тернопіль / Тагпоро: історія міста / О. Петровський, О. Гаврилюк, В. Окаринський, І. Крочак. Тернопіль : Астон, 2010. 216 с.
10. Головатий М. 200 вулиць Івано-Франківська. Івано-Франківськ : «Лілея – НВ», 2010. 463 с.
11. Михайлишин О. Архітектурно-просторовий розвиток м. Рівне у 1950–1970-х рр. *Архітектурна спадщина Волині*. Рівне, 2016. Вип. 5. С. 52–66.
12. Дацюк Н. Основні напрямки розвитку архітектури Тернополя у післявоєнний час (1944–1965 роки). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство*. 2017. № 1. С. 234–241.
13. Гулько Я. Г. Невідомий Тернопіль : публіцист. нариси з історії рід. міста. Тернопіль : [Терно-граф], 2015. 271 с.
14. Гуменний С. Вплив радянізації та декомунізації на архітектурне обличчя міст і містечок Тернопільської області (на прикладі

м. Тернопіль, м. Заліщики та смт Скала-Подільська) у 1939 – на початку XXI ст. *Місто: історія, культура, суспільство*. 2017. № 1. С. 166–195.

REFERENCES:

1. Posatskyi B. Rekonstruktsiia mist Zakhidnoi Ukrainy: spadshchyna i suchasnist (z dosvidu pisliavoiennoho sorokalittia). *Zap. nauk. t-va im. T. Shevchenka. Pratsi Sektsii mystetstvoznavstva*. Lviv : NTSh, 1994. T. 227. S. 306–316.
  2. Posatskyi B. Evoliutsiia arkhitekturnoho obrazu tsentriv mist Zakhidnoi Ukrainy (Na tli kulturnykh tendentsii 1945–1997 rokiv). *Zap. nauk. t-va im. T. Shevchenka. Pratsi Komisii arkhitektury ta mistobuduvannia*. Lviv, 2001. T. 241. S. 154–178.
  3. Rudnytskyi A. M. Rozvytok mist zakhidnykh oblastei URSR ta yikh sotsialistychna rekonstruktsiia. Lviv, 1971.
  4. Istoriiia ukrainskoi arkhitektury / Yu. S. Asieiev, V. V. Vecherskyi, O. M. Hodovaniuk ta in. ; za red. V. I. Tymofiiienka. K. : Tekhnika, 2003. 472 s.
  5. Molchanov O. P. Rovno. Kyiv : Vydavnytstvo «Budivelnik», 1973.
  6. O. Pryshchepa. Vulytsiamy Rivnoho: pohliad u mynule. Rivne, 2006. 222 s.
  7. Piasetskyi V., Mandziuk F. Vulytsi i maidany Lutska. Lutsk : Vydavnytstvo «Volynska oblasna drukarnia», 2005. 398 s.
  8. Kolosok B. V., Metelnytskyi R. H. Lutsk: Arkhitekturno-istorychnyi narys. K. : Budivelnik, 1990. 192 s.
  9. Ternopil / Tarnopol: istoriia mista / O. Petrovskyi, O. Havryliuk, V. Okarynskyi, I. Krochak. Ternopil : Aston, 2010. 216 s.
  10. Holovatyi M. 200 vulyts Ivano-Frankivska. Ivano-Frankivsk : «Lileia – NV», 2010. 463 s.
  11. Mykhailyshyn O. Arkhitekturno-prostorovyi rozvytok m. Rivne u 1950–1970-kh rr. *Arkhitekturna spadshchyna Volyni*. Rivne, 2016. Vyp. 5. S. 52–66.
  12. Datsiuk N. Osnovni napriamky rozvytku arkhitektury Ternopolia u pisliavoiennyi chas (1944–1965 roky). *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Mystetstvoznavstvo*. 2017. № 1. S. 234–241.
  13. Hulko Ya. H. Nevidomyi Ternopil : publitsyst. narysy z istorii rid. mista. Ternopil : [Ternohraf], 2015. 271 s.
  14. Humennyi S. Vplyv radianizatsii ta dekomunizatsii na arkhitekturne oblychchia mist i mistechok Ternopilskoi oblasti (na prykladi m. Ternopil, m. Zalishchyky ta smt Skala-Podilska) u 1939 – na pochatku XXI st. *Місто: історія, культура, суспільство*. 2017. № 1. С. 166–195.
-

Isupova M. I., Assistant (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

ARCHITECTURAL IMAGE OF 1945-1950S RESIDENTIAL BUILDINGS IN WESTERN UKRAINE CITIES (ON THE EXAMPLE OF RIVNE, LUTSK, TERNOPIIL AND IVANO-FRANKIVSK)

The article is devoted to the study of 1945–1950s residential architecture in Western Ukraine cities. In the studied period, the cities of Ukraine needed large-scale reconstruction after the destruction caused during the Second World War. The reconstruction began with city centers. As part of the so-called "socialist reconstruction", a number of urban transformations took place. New architectural ensembles were created, which included public buildings and residential buildings.

On the example of residential buildings in Rivne, Lutsk, Ternopil and Ivano-Frankivsk, the architectural image of studied period buildings is determined. Residential buildings of the 1945–1950s on the territory of the studied cities are classified: according to the number of floors (low-rise (1–2 floors) and medium-rise (3–5 floors), rarely – high-rise (more than 5 floors); by design – individual projects and implementation of typical projects; according to the architectural decision – «festive» and «non-festive».

Implementations of typical and individual projects on the territory of the studied cities are considered. The specifics of architectural solutions of 1945–1950s residential buildings depending on their location in the urban structure are established.

Residential buildings built according to individual projects played a decisive role in shaping the architectural face of the city. As a rule, they were built on sites responsible from the urban planning point of view with good visibility from the side of the central or other important city street/square.

Low-rise residential buildings were examples of ordinary residential buildings and were built exclusively according to typical projects, outside the city center. The simplification of residential buildings facades during the construction process, their loss of decorative elements characteristic of Soviet neo-historicism also occurred in connection with the completion of construction after the introduction of the Resolution on the elimination of architectural "excesses".

Keywords: architecture of 1945–1950s; residential buildings; Soviet neo-historicism; Rivne; Lutsk; Ternopil; Ivano-Frankivsk.